

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič

Tiskar "Narodna tiskarna" (odgov. J. Marušič).

Našim veleposestnikom!

V dan 3. januarja l. 1900 vršila se bodo dopolnilna volitev v deželnem zboru iz skupine veleposestnikov namesto odstopivšega grofa Alf. Coroninija.

Ne vemo, kakšo in kaj misijo naši veleposestniki o tem vprašaju in koga misijo voliti; a to vemo, da pričakuje ves slovenski svet na Goriškem že težko odgovora na ta vprašanja, posebno pa odkar so italijanski listi, tostran in onstran avstrijske meje, zatrobili v svet, da sklicejo politično društvo v Gorici "Unione" občni zbor, na katerem se hoče posvetovati, kako bi Slovence pripognila.

Ta shod vršil se je v nedeljo v Gorici, in ni dvoma več, da bodo vsi krogi, ki so Slovencem neprijazni, pomagali imenovanemu društvu v to malo plemenito svrhu. —

Da je iz volilne liste, katero smo že objavili, izpuščenih skoro 100 naših volilcev iz veleposestva, je slučaj, ki da misliti. Sedaj imajo Italijani približno jedno tretjino in Slovenci dve tretjini glasov, in ako bi se naši veleposestniki cepili, doživel bi neprjetno iznenadenje, ki bi uničilo vse uspehe Slovencev od 40 let sem.

Italijani pravijo, da bodo podpirali onega kandidata, ki se izreče zoper abstinenco, to se pravi z drugimi besedami, oni bodo za onega, ki bi šel brez pogojo v zbornico, da bi oni potem delali tam, kar se jim poljubi.

Mi smo že večkrat poudarjali, da nismo za abstinenco radi abstinenco, ampak le radi tega, da dosežemo, kar nam gre po božjih in državnih zakonih.

Ako bi imeli Italijani resno voljo nadrediti mir v deželi, bi jim bili mi vedno na razpolago; toda tega oni nočejo, oni hočejo le gospodovati, a mi naj bi jim bili sužnji, sluge, katerim vržejo sem ter tja, ako so ravno pri dobri volji, kako kost ali drobtinico.

Dokler se je deželni glavar v našem zboru vzdrževal glasovanja, ni nje škodilo, aks so šli slov. poslanci v zbornico; toda sedaj je drugače, sedanji glavar se ni ti pravici odrekel in se jih menda ne sme odreči, zato pa smejo slov. poslanci le tedaj v zbornico, aks so se z Italijani že prej pogodili, kaj pride na dnevnih redih in kako se bode glasovalo. Če pa le jeden slovenskih poslan-

cev temu kljubuje, je vse izdano, vse prodano. To naj si naši veleposestniki dobro zapomnijo ter naj vestno in natanko premislico, kako bodo postopali in koga volili. Vsi ljudje niso bili še nikdar jednih mislij, tudi naši veleposestniki ne bodo. To tudi nič ne děl, toda vsi naj se udeležijo posvetovanja v dan 21. t. m., in kar večina sklene, tega naj se potem vsi držijo. Ramo ob ramu naj korakajo potem na volišče in pokažejo nasprotniku, da zastonj računa na prevaro. Če nasprotnik to sprevidi, se mora udati, kajti izvestno je, da njemu predstoji, nego nam. Res je, da pri tem trpimo vsi, a mi Slovenci smo navajeni trpeti, Italijani pa ne.

Veleposestniki! V Vaših rokah je sedaj osoda domovine. Z zaupanjem gleda slovenski svet na Vas, gorje Vam in gorje nam, ako bi se vrnila mladost in nesloga tudi v Vaše vrste.

V teh vrstah je cvet naših razumnih volilcev, zato pričakujemo tudi, da se udeležijo vsi ali vsaj ogromna večina posvetovanja dne 21. t. m. v prostorih goriške "Čitalnice". Kdor se shoda ne more udeležiti, naj naznani pismeno svoje želje in svoje mnenje.

Kako povzdigniti kmetijstvo?

IV.

Doslej omenjeno razmerje Slovencev do važnega kmetijskega društva je ostalo skoraj nespremenjeno. Leta 1890. n. pr. sta pristopila društvu samo dva nova učna, namreč gg. Josip Šinigoj in Franc Bercé v Dornbergu.

Opravičene so torej bile besede, katere je pisal že omenjeni pospeševalec kmetijstva, g. Ernest Klavžar v "Gospodarskem listu" l. 1890. med drugim: Žalibog, prepričati sem se moral, da se naši posestniki in med njimi mnogi tistih, ki se vstevajo med razumnejše kmetovalce, zelo maio brigajo za kmetijsko društvo in njega dobrohotno, vstrajno in izdatno prizadevanje in dosledno ravno tako malo tudi za "Gospodarski list" in njegove nauke; prepričati sem se moral, da število naših društenikov od leta do leta pojemata, in je tako oslabelo, da ostane slovenska stran dežele kmalu brez svojih zastopnikov v glavnem odboru — ko nasprotno število naših so-

deležanov druge narodnosti v društvu vsaj vstraja, če ne raste.

Dokazoval sem že večkrat, da naše društvo pravčeno in enakomerno skrbí za vse strani naše dežele in da je že prav mnogo storilo in doseglo zlasti za zboljšanje živinoreje in v prosteh dotičnih obrtov, za domače vinarstvo in sadjarstvo in pripovedal sem živahnejšoudeležitev od naše strani že zaradi tega, da se hvaležne izkažemo in vredne prejetih dobrot ter da si sodelovanje zaslužimo in zagotovimo še nadaljnjo izdatno podporo, ko imamo že toliko in toliko potreb. Res je sicer, da podpore za kmetijske namene prihajajo navadno iz državnih zalogov; a glavni odbor jih predлага in posreduje v njih doseglo in če naša stran nimata svojih zastopnikov v njem, kdo naj zagovarja njene koristi in potrebe? Na gorski strani so kmetijske razmere vse drugače kakor na furlanski ravani; treba da jih dobro pozna, kdor hoče vspešno potestati se za naše koristi. Tega pa ne moremo zahtevati, da bi se zastopniki ravani trudili pozvedovati naše težnje in potrebe samo v namen, da bi se mogli potem pravčene izkazati pri masovovanju in podeljevanju podpor. Sami moramo sodelovati, sami kaj žrtvovati, če hočemo kaj veljati in kaj doseči in ne vedno odvisni biti od nezaslužene pravčnosti in milosti drugih, ki so zavednejši in skrbnejši od nas.

Tako opravičeno je tožil g. Klavžar, kateri se je mnogo trudil, da bi bil dosegel večje število slovenskih društenikov. Slovenski kmetovalci pa so odgovarjali z že starim izgovorom, da je letnina 4 gld. previsoka in da bi jo trebalo znižati, ako se hoče doseči večjo udeležbo od slovenske strani. Na to pa odgovarja omenjeni gospod: Samo tedaj, ako se število iz datno pomnoži, misli bo na znižanje udnine. O tem pa bo sklepali društenikom samim na občnem zboru. Da dosežemo večino, katera bo ugodna taki spremembni društenih pravil, vsled katere se olajša udnina na polovico, treba da najprej v zadostnem številu pristopimo društvu, potem da stavi kdo tak predlog, da se polnoštevilno udeležimo obč. zborna in da kompaktno glasujemo za predlog. To je edina pot, po kateri lahko dosežemo do tega, da se zmanjša udnina.

Leta 1890. je štelo društvo 370 članov, med njimi samo 94 Slovencev in tudi teh

poresa Jožeta Rozmana je potekel mično pisan životopis rajne avstrijske cesarice Elizabete, ki je opremljen z tako lepimi slikami. Isti pisatelj je napisal kratek životopis umrlega prosta dr. Valentina Müllerja, ki je vodil dolgo vrsto let vestno in neutrudljivo družbo sv. Mohorja.

Povest Fr. Finžgarja "Starainova hlaša" je namenjena v prvi vrsti preprostim čitalateljem in tem bude tudi zelo ugajala. Pisatelj pozna naš narod in njega težnje do celota in tudi jezik njegov je tak, kakov ga govorji naš narod.

Dr. I. Ev. Krek rešuje v povesti "Božji blagoslov" socialno vprašanje.

Imenitna psihološka študija je vaška slika "Noroc", iz peresa že znanega pisatelja Fr. Ks. Meška. Izobraženec so njegovi spisi nekaj posebnega. Našim priznamenitjem je površje vse, duša skoraj nič. Meško jih pa kot psiholog visoko nadkrije.

"Pri moji kokoši" je mična slika iz naroda. Peter Bohinjec prav dobro popisuje pravdarska sosedata, ki se radi malenkosti neprenehoma tožarita.

"Sv. Goropri Gorici" je prav dobro opisal dr. Andrej Pavlica. Naš narod, ki rad pohaja božja pota, bude čital ta

čijo tudi lepe slike: Pogled na Solkan s hribo sv. Valentina, podoba matere božje v glavnem oltarju, notranjščina svetogorske cerkve, svetogorska cerkev in samostan in prizor procesije na stopnicah pred cerkvijo.

Zivotopis Janeza Haubenbühlerja, vzornega slovenskega rodoljuba, je prav spodbudno narisal Ivan Kac.

"Mišje sovražnike" je našim kmetovalcem popisal Fr. Štupar.

Velike praktične vrednosti za naše ljudstvo sta pa spisa "Nova civilna pravda", spisal neimenovan praktičen jurist in "Kako plačujmo davke?", spisal Anton Obreza. Ta dva spisa posebno pripomočamo našim kmetom; ako se ravnajo po teh navodilih, prihranijo si lahko mnogo časa, potov in denarja.

Zanimiva sta tudi spisa "Razgled po katoliških misijonih" in "Razgled po svetu".

Poleg vsega tega pa prima kaledar še veliko pesmij in vsakovrstnega drobiža.

Za domačo potrebo in bolniške strežnice je spisal dr. Alojzij Homar "Prestrežbo bolnikom". To je zlata vredna knjiga, ki se vredno pridružuje že pred leti po družbi izdani knjigi "Domači zdravnik po naukah župnika Kneippa". Knjiga podaja v prvem delu splošna navodila o humor, jezik pa je — Stritarjev. Prepričan-

Uredništvo in upravljanje se nahaja v "Narodna tiskarna", ulica Veturini, h. št. 9.

Depise, oglase in naročnine sprejemata "Narodna tiskarna".

Oglas se računa po peti-vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 7 kr., ako se tiskajo 2-krat po 6 kr., ako se tiskajo 3-krat po 5 kr. Ako se večkrat tiskajo, računa se po pogodbi.

je bilo že 15 odločenih za izbris, ker niso izpolnjevali svoje dolžnosti; ostalo jih je torej le 79, razdeljenih po okrajih tako, da smo imeli samo 3 zastopnike v glavnem odboru. —

Zopet je priporočal vsem razumnikom in prijateljem kmetijstva na naši strani dežele, naj to stvar resno prevendarje, ter posmislijo, ali bi morda vendar ne kazalo vse želite napeti v to, da se društvo od naše strani pomnoži s zanesljivimi člani, kateri bodo vse deželne strani v svojih kmetijskih interesih, ne samo pod sedanjim izvrstnim, ampak pod vsakim kakoršnjim koli predsedništvom enakomerno zastopali.

Kar ni poedinemu posestniku lahko, to opravijo brez težave skupine (korporacije). Ko se je obhajala stopetindvajseta obletnica društvene ustanovitve, razposlal je bil g. Klavžar na vse strani in zlasti županij vabilna, naj pristopijo vsaj občine društvu, če ne morejo tega storiti poedinni posestniki. Vsi v eno davneno občini združeni posestniki bodo vendar omagali 4 gld. na leto in če storijo to, narase število društenikov tako, da bodo vsi okraji dostojno zastopani v društvu. Njegov glas je postal malodane glas vpijočega v puščavi. Vpisalo se je bilo le naslednjih 11 občin: Deskla, Dolenje, Drežnica, Sv. Lukija, Komen, Miren, Renče, Šempas, Sežana, Sovodnje in Tomaj: 100 in še več drugih je spalo spanje pravčnega, ni se spomnilo društva. —

To ni bilo prav in je kazalo ne samo malomarnost, ampak tudi nerazumljivost nasproti prevažnim interesom, kateri bi morali podpirati in pospeševati v svojo lastno korist. —

Leta 1894. je pristopilo društvo še precej novih udov tudi od slovenske strani, namreč občine Koritnica na Boškem, Ročinj, Sužid in Tolmin; društva: sirarsko v Bolcu, sadarsko v Kobaridu, mlekarško v Volčah in Trnovem ter gg. Jos. Kosec, Ivan Lapanja, Vek. Ravnikar, Karol Stepančič, Fr. Batič in Jos. Pavletič.

Leta 1897. pa je pristopila le četverica novih udov tudi od slovenske strani, namreč občine Koritnica na Boškem, Ročinj, Sužid in Tolmin; društva: sirarsko v Bolcu, sadarsko v Kobaridu, mlekarško v Volčah in Trnovem ter gg. Jos. Kosec, Ivan Lapanja, Vek. Ravnikar, Karol Stepančič, Fr. Batič in Jos. Pavletič.

Ker je v tem času odpadel marsikateri ud, ostalo je razmerje le malo boljše kakor

postrežbi, v drugem poučuje, kako je hraniti bolnike z ozirom na hrano, ki je v naši kmečki hiši mogoča, v tretjem razlagata, kako si je pomagati v sili, predno pride zdravniška pomoč, v četrtem pa govori o vzgoji otrok. Knjiga je pisana poljudo in jezik ji je jednat. Naše ljudstvo naj jo pridno čita ter iz nje zajema obilico koristnih in važnih naukov.

"Avstralijo in nje otroke" je popisal s znano spretnostjo in mikavnostjo prof. Ivan Vrhovec. Pripristemljajučem božde izvestno ta knjiga dobro došla. Mi pa se pridržujemo onim, ki pravijo, da je naprej treba, da poznamo sebe in svoje brate, potem evropske sosedje in prav nazadnje sile — Avstralce. Upamo, da se vodstvo družbine v bodoče na to nekoliko bolj ozira.

Odlični nas pisatelj Jožef Stritar je letos zopet obdaril našo mladino z licno knjižico "Jagode". Vsebina ji je raznovrstna. Na prvem mestu je kita pesmij, v katerih opeva pesnik razne dogodljaje iz kmetijskega življenja; potem je uvrščenih več gledališčnih prizorov, ki se jako lepo — čitajo; zaključuje pa lepo knjige zanimiva povest iz našega življenja "Jančko Božé". Knjiga je pisana duhovito, preveva jo nežen, zdrav humor, jezik pa je — Stritarjev. Prepričan-

* * *

Koledar za navadno leto 1900 ima poleg obširnega imenika, ki zavzema nad polovico koledarja, mnogovrstno poučeno in zabavno vsebino. Fr. Praprotnika spis "Slovenici, poprimimo se sadjarstva", bude gotovo dobro vplival na naše kmete, ki se bavijo s sadjarstvom. — Iz

je bilo poprej. Kakšno je razmerje naših udov v tem prevažnem društvu koncem l. 1899., nam ni natančno znano; prosimo pa, da se objavi. Iz vsega pa se razvidi, da razmerje Slovencev do kmetijskega društva je ostalo staro — neprimerno. Slovenci znamjamamo prvo in najkoristnejše društvo v deželi. Vsi dosedanji nasveti niso pomagali, da bi bili pristopili Slovenci v zadostnem številu društvu, ki je eminentne važnosti. Apeliralo se je zastonj na premožnejše posestnike in zastonj na občine. Le majhna manjšina se je odzvala, velika večina je ostala taka, kakoršna je bila poprej.

Vsak rodoljub mora spoznati, da ne sme ostati še dalje tako, ampak da se morajo organizirati tudi naši kmetovalci, da si odpomorejo ne predobrega stanja.

Prihodnjič hočemo razmotrovati vprašanje: Ali v kmetijskem društvu, ali zunaj njega?

Dopisi.

S Tolminskega*. Na zavit in tendenciozen dopis „S Tolminskega“ v 96. št. „Soče“ in enako notico v 94. št. „Soče“ tale kratek in krotek odgovor:

G. Vrtovecove zasluge za šolstvo niso bogate kako velike; tem večje pa so njegove zasluge za učiteljstvo, dasi niso take, kakor si sam domišljuje. Teh zaslug mu ni pa nihče kratil, manjšal in odrekal; a ve naj, da „lastna hvala smrdi“.

G. Vrtovec je res predlagal 22. novembra pri občnem zboru, da naj se začne potrebna debata o njegovem poročilu (!), ker je vedel, da ne bo mogoče o vseh točkah in vsem govornikom obširno razpravljati, ker je bila že 10. ura, ko so se imele pričetki volitve v okrajni šol. svet, kakor je bilo uradno določeno. Zato je govoril jedini g. Krajnik, kateri je pa moral svoj govor okrajšati, ker ga je pozval k temu vladni komisar, rekši, da je 10. ura. — Torej ni res, da si ni upal nobeden zinjiti; le čas ni dopuščal. Podpisane je izjavil, da mu odgovori pri Oskarju, kar se je tudi zgodoval. Če mu ni povedal vsega, stor, to, ko se mu ponudi lepša prilika, nego je mogoče v krčmi.

G. Vrtovec je nalašč sklical občni zbor pred volitvijo v okrajni šolski svet, ker je vedel, da ne bo časa podrobnejše razpravljati o njegovem poročilu in samohvali. Podpisane ga je dvakrat na to opozoril ter mu svetoval, naj pride pred volitvijo samo njegovo poročilo na dnevni red, ostale točke dnevnega reda naj se vrše po volitvi. A g. Vrtovec ga ni hotel slušati, čes, da bo že on izposloval, da se raje vo-

*) Ta dopis je zakasnil, ker sem ga zastonj pričakoval v „Soči“, kamor sem ga najprej odpšal, da bi bil objavljen tam, kjer je izšel napad. Živel Gabrščekova objektivnost, in priporočanje učiteljstvu! J. K. — Pripomimo, da dopisa nismo objavili z namenom neti stanovska nesporazumljivja, pač pa, da damo g. dopisniku priliko izraziti svoje mnenje v ti zadevi. Uredn.

sмо, da bodo to družbino knjige najbolj čitali.

Letos je izšel že šesti zvezek „Zgodb sv. pisma“, katere je Slovencem priredil in razložil dr. Frančišek Lampe.

„Lepa beseda, s katero pisatelj pripoveduje o sv. zgodbah, lepe slike, ki krasijo knjigo, imenitni nauki, katere podaja in ki so podlaga naše vere, vse to priporača to knjigo“. In ni čuda, da so se zgodbe omilile vsem udom Mohorjeve družbe.

Omeniti nam je še I. K. Paganija „Premišljevanje o presvetem Rešnjem telesu“, katero je po italijanskem izvirniku Slovencem priredil duhovnik krške škofije. S tem molitvenikom družbin odbor gotovo ustrezhe onim udom, ki so posebni častilci sv. Rešnjega telesa. Knjiga je prevedena že v razne jezike; najboljši dokaz, da je dobra.

S tem smo si malce ogledali letošnje darilo družbe sv. Mohorja. Končno še opazjamо družbino vodstvo na vsestransko izražene želje po mnogobrojnejšem leposlovnem gradivu. Narod naš si želi daljših povestit, kakoršne so bile svoječasno „Jurij Kozjak“, „Miklova Zala“ i. t. d. Sicer pa bodo letošnje knjige v obče gotovo ugajale večini udov. Sklepamo s željo, da se vpiše prihodnje leto v družbo vsak Slovenec, ki doslej še ni bil njen ud.

litev preloži na kasnejši čas. In vendar ni mogel še g. Krajnik vsega povedati!

Kar se tiče glasovanja, ima pač prav g. Vrtovec Hrabroslav, samo čudno je, da se ni dosledno držal tega načela. Naj se spomni, kako je glasoval 29. aprila 1897. ter julija in avgusta 1896. Podrobnejše ne bom tega opisoval tu, ker sem nasproten stanovski polemiki v političnih listih, kakoršno je sprožil g. dopisnik v „Soči“ št. 94. in 96. t. l. — oče je sam g. Vrtovec Hrabroslav!

Zaupnica je bila pač izrečena g. Vrtovecu, a ne za njegovo delovanje v okrajnem šol. svetu, ampak za to, kar je storil zunaj tega. Dvomim pa, če mu je izreklo privikrat polovico društvenikov zaupnico. Izrekli so mu stoprav potem skoraj soglasno zaupnico, ko je pojasnil vladni komisar, da mora biti odbor tam, kjer je sedež društva in ker bi bilo v sedanjih razmerah težko sestaviti odbor brez g. Vrtoveca, ki bi bil v bližini Tolminu.

G. tovariš! ali pa več ne veš, kako se je vršilo glasovanje in volitev v okrajnem šol. svetu?! Od 2 krat 30 oddanih glasov je dobil g. Vrtovec 1 sam (reci: eden sam) glas nadpolovične večine, t. j. celih 16 glasov: Jos. Kenda*) je dobil 15, Kr. Bratina in Mat. Kenda pa po 14 glasov. Da bi pa ne bil neki naš pristaš 4 krat menjal kandidata, bi bil g. Vrtovec prav lahko obtičal pri ožji volitvi v volilni urni. Iz glasovanja je razvidno, zakaj mu je bila izrečena zaupnica. Kako bi pa bila izpadla volitev, če bi bilo prišlo še ostalih 6 tovarisev - volilcev ...?

Odpoved g. Vrtoveca po listih je bila torej sama reklama in agitacija za zaupnico in — humbug!

Vrtovecovega značaja in „na stežaj odprte knjige“ ne preiskujem z mikroskopom v polit. listu iz višje navedenega razloga. Če pa je v tem kaj pojašnjen, je zdrsnilo s peresa kot dolžan odgovor na izvajajoč napad. —

Komu delajo čast g. poslanca in g. Vrtoveca pisma, tu je mnenje različno.

Radoveden pa sem, kaj je vse storil in žrtoval g. Vrtovec za omenjene 3 tovarise, o katerih trdi: „za katere je največ storil in žrtoval?“

Na vsa stavljenja vprašanja ne odgovarjam, ker niso načelna; odgovorim samo na 3.) vprašanje ki je važno. Evo ti odgovora: 1.) Mlajša stranka ni hotela nikomur na ljubo strmoglavit g. Vrtoveca; ta se je sam odpovedal kandidaturi in morebitni izvolitvi. 2.) Mlajšo stranko so vodila ta načela: a) g. Vrtovec prezira mlajše učitelje ter jih gleda preoblastno v višave, odkoder vidi in povije samo svoj „jaz“; b.) poslednje čase je postal preprožen, preprežen, preotročji in preponžen (Hrabroslave, Hrabroslave!) z g. predsednikom v okrajnem šol. svetu. — Iz teh razlogov niso mogli glasovati za g. Vrtoveca!

Jos. Kenda, učitelj.

Iz vipavske doline. — (Izv. dop.) — (Vzrok borbe na Goriškem — kruhoborstvo.) — Vsemu našemu sporu, prepiru, boju in skoro že razkolu je zadnji pravi vzrok: vsakdanji kruh. Ubogi vsakdanji kruh ene stranke peha in preganja, že pol leta vse naše goriško ljudstvo. Goriški Slovenci smo brezmejno razdraženi; strune so do skrajnosti napete; naš položaj je postal že neznosen. In zakaj vse to? Zavoljo vsakdanjega kruha dveh oseb. Je-li vredno, da se je vse naše goriško ljudstvo vznemirilo do skrajnosti radi dveh lačnih oseb? Ne, ni vredno, in neumni smo, da se damo od dveh lačnežev tako nadražili drug na druga, kakor se dasta nadražiti psa, ki se prej še nikoli videla nista.

Poglejmo torej, kdo sta tista lačna človeka, ki nas hujskata družega na družega, zato da bi potem žela in živila iz naše nesreče in, recimo naravnost, iz našega končanja?

Bujajoči stranki sta: na eni strani dr. Gregorčič in grof Alfred Coronini, na drugi strani: dr. Tuma in Andrej Gabršček. — Oglejmo si te može. Dr. Gregorčič ne išče vsakdanjega kruha, ko dela na političnem

*) Ta je prevzel kandidaturo in morebitno izvolute le s pogojem, da sme odložiti poverjeno mu zastopstvo prod pretekom 6-letne dobe. To so vedeli iz njegovih ust in pisem tudi nekaterniki stare stranke, katerim je tudi povedal, da jim bo hvaljen, ako ga ne voli. J. K.

polju za nas, ker on daje več kot polovico tega, kar služi kot državni poslanec — kot deželnini, mislim, ne služi nič — za naše „Slogine zavode“, t. j. za naše slovenske šole v Gorici. Grof Alfred Coronini tudi ne išče pri tem delu za nas svojega vsakdanjega kruha, ker je desetkrat več za naše zavode in sploh za našo narodno slovensko stvar iz svojega žepa daroval, kakor pa znese to, kar je kot državni poslanec zaslužil. To velja od prve stranke.

Pojdimo zdaj k drugi, nasprotni stranki, ta je: dr. Tuma in Gabršček Andrej.

Najprej vzemimo Andreja Gabrščeka. Isčeš li on pri tem boju svoj vsakdanji kruh? Da ali ne? On sam je že večkrat v „Soči“ povedal, da v tem boju mu gre za vsakdanji kruh. Tedaj on se bojuje za kruh in za nič drugega.

Pisal je, da nova tiskarna mu bo delala konkurenco, da mu vzame delo od njegove tiskarne, da mu kruh odvzame. O „Gorici“ je rekel, da hoče izpodriniti njegov list „Sočo“, in ker mu „Soča“ nese, da mu torej „Gorica“ hoče vsakdanji kruh pojesti, in za vse to je začel in žene obupen boj v svoji „Soči“. Torej se bojuje za vsakdanji kruh, je torej kruhoborec. On hoče torej da bi slovenska narodnost njega gojila, t. j. redila, ne pa, da bi on njo gojil, redil, ker ako bi to zadnje hotel, bi rekel: zavoljo mojega vsakdanjega kruha nočem, da bi vši goriški Slovenci v boju eden proti drugemu kar znoreli in poginili: rajši hočem stradati in si na kak drugi način vsakdanji kruh iskat, kakor pa tako, da pripravim pod zlo narodni blagor vseh goriških Slovencev zavoljo edinega mene!

Drugi v tej stranki je dr. Tuma. On, dr. Tuma je prav za prav prvi ter pravi in edini vzrok vsega strašnega našega političnega boja. Kdo je dr. Tuma? od kod je? in zakaj se bojuje? Dr. Tuma je Kranjec; prišel je pred leti s Kranjskega k nam na Goriško in nam je prinesel sabo pekel, kakoršnega do zdaj nismo imeli. Ako bi dr. Tuma ne bilo, bi ne imeli mi sedanjega boja med sabo. Dr. Tuma je bil najprej, tako smo v časnikih brali, ljudski učitelj. Ta stan je zapustil in postal c. kr. sodni uradnik. Ta stan je tudi zapustil. Zakaj ga je zapustil, ko je imel na leto, ako smo dobro poučeni, 1500 gold? Vzroka ni še povedal in radovali smo na vzrok, ker, ko smo to čuli, smo se prijeli za glavo in rekli: kako je kaj takega mogoče? Cesarsko službo zapustiti je norost, ker boljših služb v Avstriji ni, kakor so cesarske. Cesarskim službenikom ne pobije toča pridelka, ne vzame jima slana, da še celo bolezen in smrt ne, ker njim teče vedno plača, ob toči in slani, ob bolezni in še celo po smerti, ker uživajo njih udove cesarsko plačo. Zakaj je torej dr. Tuma to zlato jabelko, to velikansko dobro zavrgel? Radovedni smo na uzrok, in ako ta vzrok ni tehten in silno važen, ali pa ako nobenega vzroka ne pove, smo popolnoma opravičeni reči, da je to storil iz lahkomišljnosti! Znau pa je, da kdor je lahkomišlen, ni mož, ni značaj; in tak človek ne more in ne sme biti poslanec, ne deželnini, še manj pa državni. Za svoje poslanke hočemo imeti može, značajne, ne pa lahkomišlenike in vetrnjake! Drugi c. kr. službeniki se branijo z vsemi štirimi, ako jih hočejo njih predstojniki vreči iz cesarske službe iz kateregakoli vzroka; oklepajo se svoje službe kakor s kleščami, in bi skoraj rajši življenje dali, kakor da bi jo zgubili — in dr. Tuma jo je tam zavrgel!! Naj pové vzrok, zakaj? Hočemo to vedeti; drugače mu rečemo naravnost, da je lahkomišlen. S to besedo lahkomišlen je vse rečeno.

Zakaj se bojuje dr. Tuma? Bojuje se za vsakdanji kruh, ker nima službe razun deželnega odborništva. Odvetnik še ni. Da se bojuje edino le za vsakdanji kruh, je razvidno iz tega, ker noče popustiti službe deželnega odbornika, ki mu nese 1200 gld. na leto. Naši deželnini poslanci, namreč 5 od 8, ki so mu to službo dali, ali 8 od 9, ki so ga za to službo odločili, so tirjali, najto službo pusti, ker oni, ki so mu jo dali, mu več ne zaučajo, zato naj odstopi. To so poslanci storili že drugič v 5 mesecih. In dr. Tuma? On noče odstopiti, in noče iz službe iz ktere ga po pravici tirajo tisti, ki so mu jo dali. On noče pustiti 1200 goldinarjev na leto, akoravno je to službo že zgubil, ker je zgubil zaupanje tistih, ki so mu to službo dali — tam pa pri c. kr. službi je

sam zavrgel 1500 goldinarjev na leto, ne da bi bil zgubil zaupanje svojih predstojnikov, ki so mu bili to službo dali! Tu ga tira javno mnenje iz službe od 1200 gld., pa on noče odstopiti — tam pri c. kr. službi pa ga je hotelo javno mnenje in volja predstojnikov imeti v službi, on pa jo je — službo od 1500 gold, sam zavrgel!! Kakšen mož je to? Naj si odgovori vsak, kdor ima še zdravo pamet.

Junius Brutus.

Iz Ročinja. (Izv. dop.) Prošli terek je bil za nas znamenit, ker se je tega dne tu odprla mlekarica. Dosti truda in požrtovnosti je bilo treba, da se je obistinala misel, katero je sprožil čast. gosp. J. Janeč pred več kot 1½ letom, dobro vedoč, da le v edinstvu in složnosti je možno kaj narediti in pomagati si do blagostanja. — Dolgo se je stvar zavlačevala, ker manjkalo je denarja za nakup strojev in potrebnega orodja. Obrnili smo se do c. kr. kmetijskega društva v Gorici, in res po večkratnih popraševanjih in odgovorih, (kar je šlo na dolgo, ker Dunaj je daleč nam je voda) da se denarje za nakup strojev in potrebnega orodja postavila na noge. Vsespoštovani gosp. Milan Ivančič je preskrbel mlekaricu vse potrebne stroje in orodje, ki je res kos svojih nalog, kajti ž njimi gre delo od rok, da je veselje, in blago, da ga je veselje videti. Naj se skrije maslo domačih pinj, pa tudi glede cene se ne more ž njim meriti. K otvoritvi je prišel sam g. Milan Ivančič, vse stroje je sam pregledal, poskusil in potem ne le teoretično, ampak praktično pokazal, — ker prva dva dneva je sam kot izvedenec izdeloval maslo — in ko je vse uredil, pustil nam je svojega mlekarja g. Lebana, ki stvar nadaljuje, dokler se domači mlekar popolnoma ne izuci. Vsa čast in hvala gosp. M. Ivančiču, ki se je toliko žrtval za tukajšnjo mlekarico!

Vsaka dobra stvar se sama hvali, tako tudi mlekarica, in gotovo bo napredovala, četudi ji, kakor povsod, nasprotuje zavidneži. Tudi tukaj veljaj pregovor: „Sloga jači, nesloga blači!“

Iz Ljubljane. (Izv. dop.) Ljubljano imenujemo „belo“. No, po zimi zasluži to ime v polnem pomenu besede. Letos pa ni zastala niti Gorica za Ljubljano, kajti poslednja je dobila belo odoje malo dnij poprej.

Slovenec, ki pride v Ljubljano, ima na razpolago mnogo zanimivosti. Koga ne zanima videti krasno poslopje „Narodni dom“. Goričani so ponosni na svoj „Šolski dom“, v katerem vživa dobrodo poudaka in vzgoje na stotine slovenskih otrok, ki bi bili sicer izročeni na milost in nemilos raznarodenju in bi bili za vedno zgubljeni za narod slovenski, katerega napredok tako živo potrebujemo v mestu Gorici, ako hočemo resno misliti na napredok Slovencev na Goriškem. „Šolski dom“ vzbuja podlago za prihodnje slovensko meščanstvo v Gorici.

Brez svojega meščanstva smo na Goriškem, zato moramo skrbeti, da si ga vzgojimo.

Ljubljana je v tem pogledu v resnici metropola slovenska. Kdor hoče videti cvet slovenstva, poda naj se v „Narodni dom“. Kdor pa hoče videti slovensko meščanstvo, naj se poda v deželnino gledati in še.

Ljubljane smemo zavidati na „Narodnem domu“ in na slovenskem gledališču. V čast pa si smejo štetni ljubljanski slovenski meščanji, da polnijo do zadnjega kotička slovensko gledališče. Predstave so letos kaj dobre in zato je hiša navadno razprodana.

Kedaj dobimo Slovenec v drugih mestih kaj jednacega? Odgovor je kratek: kadar si vzgojimo zadostno število slovenskega meščanstva.

Politični razgled.

Državni zbor.

V sobotni seji posenske zbornice je dr. Gregorec s privoljenjem kluba predložil načrt zakona v varstvo narodnih manjšin, sestavljen v zmislu čl. XIX. državnih osnovnih zakonov

jela je tudi vladno predlogo ticočo se organizacije trgovskih zbornic, dr. Steinwenderjev predlog obdachenja obrestij od hipotekarnih pisem in pa vladni predlog glede odprave mitnic. Prihodnja seja bode v sredo.

Položaj.

V nagodbenem odseku je bil v petek na dnevnem redu kvotni zakonski načrt. Seja je trajala cel dan ter s kratkim pre sledkom skoraj do 10. ure v noč. Čehi so seveda obstruirali — a prišlo je vendarle do sklepa splošne debate. V soboto je bila tudi napovedana seja, a prišlo je od 48 odsekov članov le 17. Odsek je bil neskljepen. Manjkali so Poljaki, udje katoliške nemške stranke in pa češki veleposestniki. Ko je odsekov načelnik Bilinski zmanjčal tri četrti ure potrebnega števila članov, proglašiti je moral neskljepenost odsekovo. Te seje se je hotel udeležiti tudi grof Clary in je čakal dolgo časa onih, kajih ni hoteli biti. Levicarski listi se kako budujejo nad tem ter pravijo, da pomagajo tudi Poljaki, katoliški Nemci in pa češki veleposestniki Mladočehom obstruirati. Iz vsega je razvidno, da je zmanj pričakovati, da bi se pravocasno rešili nagodbeni zakonski načrti in proračunski provizorij. Že zaradi tega ne, ker je premalo časa za to. Govori se, da je uvideka to tudi vlada sama in da bode letos le še ena sama seja zbornica.

Proračunski odsek.

V seji budgetnega odseka je govoril tudi slov. poslanec dr. Krek. Govornik je naglašal, da se v splošnem za slov. narod še nadaljuje s ponemčevalnimi in poitaljanjančevalnimi kakor tudi s potujevalnimi tendencami, katere je vlada pri ostalih nemških narodih deloma že sama opustila. Štajersko, Koroško in Primorsko reprezentujejo bojišče, kjer obzaluje slovenski narod dan na dan ob novih grobovih izgube svoje posesti. Potujčevanje se ne vrši vsled naravnega razvoja stvarij, marveč je umetno vzdrževan vnučevalen boj proti narodu. In vendar je storil naš narod v avstrijski državi svojo dolžnost s tem, da je s svojo krvjo in kulturo zaprl pot Izlamu v naše kraje in ohranil katolicanstvo, ki je znamenje naše kulture. Rešiti treba vprašanje, so li v Avstriji nad- in podnarodi. Večina, ki brani načelo jednakopravnosti, je izražala to načelo dosedaj samo s svojo eksistenco. Kakor hitro bi je pa hotela izvesti praktično, pade ona in vlada. Jugoslovani so bili vedno pepelčica vlade in slabotno dete večine. — Dr. Krek govoril dalje o pravčni zahtevi glede ustanovitve vseučilišča v Ljubljani in izjavlja končno, vlada kot začasna ne bode rešila svoje naloge. S svojimi odredbami, kakor z razveljavljenjem jezikovnih naredeb in imenovanjem uradnikov, ki so Slovencem sovražni, si ni zasužila zaupanja Jugoslovanov. Vsled tega ji bodo pri glasovanju o budgetnem provizoriju izrazili svoje nezaupanje.

Krieghammer in „zde“.

V zadnji številki našega lista smo pričeli kratek poročilo o razpravah proračunskega odseka avstrijske delegacije ter smo omenili vojnega ministra Krieghamerja odgovor na dr. Kramarove rekriminacije radi kaznovanja onih rezervistov češke narodnosti, ki so se zglašali pri kontrolnih shodih mesto z nemškim „hier“, s češkim „zde“.

Vojni minister Krieghamer je namreč rekel, da so se zglašali tudi v prejšnjih časih rezervisti raznih narodnosti pogostoma v svojem materinskem jeziku, ne da bi se kdo mnogo zmenil za to ter da se je začelo postopati proti onim, ki se zglašajo v drugih nego v nemškem kot armadnim jeziku, le še od tedaj, odkar je zadobilo tako zglaševanje demonstrativni pomen. To opazko vojnega ministra zdelo se nam je potrebno nekoliko pribiti ter vprašati gospoda vojnega ministra, da bi nam povedal, kako je prislo do tega, da je dobilo zglaševanje rezervistov v svojem materinskem jeziku demonstrativni pomen. Nam moreli Nj. prevzetenost dokazati, da so dali demonstrativni pomen zglašanju v nenemškem jeziku rezervisti? Nam li zamore dokazati Nj. prevzetenost, da bi bila naša trditev kričena, ko bi rekli, da so zakrivili demonstrativni pomen takemu zglaševanju oni, ki so prvikrat kazensko postopali proti zglaševalcem v drugem, a ne v nemškem jeziku. Ni li bil to kak nemški častnik, katerega je spekel češki „zde“ ali pa slovenski „tukaj“ tako zelo v nemško dušo, da je dal potem duška svojim občutkom s tem, da je kazoval dotičnega, ne da bi isti niti najmanj misli na kako demonstracijo, ko mu je nehotje ušel iz ust domači „zde“ ali „tukaj“?

Ako bi bilo pa to poslednje resnica, kar pa ni najmanj izključeno, potem še le nastane vprašanje ali bi bilo li opravičeno in utemeljeno stališče, katero zavzema in je tudi zagovarja vojni minister Krieghammer. Potem bi bila taka morala slična oni, na katero nas spominja dogodba, ki se je vršila tam nekje na Turškem. Šel je namreč mlad kristjan mirno po cesti. Slučajno se srečata z mladim Turkom. Kar na jedenkrat zgrabi fanatičen Turk handžar ter odseka glavo mlademu kristjanu.

Ko dozna kristjanov oče o tem groznejem zločinu, gre k turškim oblastvom ter toži mladega Turka. — Pripoveduje jim,

da je bil sin miren in dober mladenič, navede tudi prič, ki so vidile, da ni dal nesrečni. Pravi jim tudi, da je hodil umorenji sin pogostoma po isti cesti, srečaval druge Turke, a nobeden mu ni storil nikdar nič žalega.

No in kaj so mu rekle turške oblasti? Odgovorile so mu: Zakaj je pa baš tistega mladega Turka srečal, ko bi ga ne bil srečal, bi ga oni tudi ne ubil.

Taka je turška morala ali naj bi bila jednak tudi pri nas v Avstriji!

Vojska v južni Afriki.

Angležem gre vedno slabše. Največjo nado so stavili v generala Bullera, ki je imel kakih 20.000 mož. Pa tudi ta nado se je izjavil zadnje dni prejšnega tedna. General Buller je hotel namreč zapoditi Bure iz nekih, kako važnih utrdb ob reki Tugela. Napadel jih je torej z vso svojo vojsko, ki jo je postavil v tri kolone. Vnel se je med Angleži in Burji, katerih je bilo okolo 12.000, hud boj. Napisel so pa Burji vendarle zapodili Angleže v divji beg ter jih mnogo pobili in vjeli. Vzeli so Angležem tudi 12 topov.

Ta poraz je neizmerno užalil Angleže, a sram jih je tudi pred vsem svetom, ko vidijo kako upada dan za dan njih ugled.

Zdaj se mobilizuje še 7. divizija, katero takoj prepeljejo v Afriko.

Domače in razne vesti.

Osebna vest. Gospod Alfred grof Coronini-Cronberg se je vrnil v Gorico.

Imenovanja. Sodni diurnist gospod Matija Sverko je imenovan kancelistom v Kobaridu, kancelist Josip Carli pa je premeščen iz Tolminca v Kobarid.

Kardinal Missia. V četrtek ob 11. uri dopoludne je bil v Rimu javen konsistorij, v katerem je papež izročil kardinalski klobuk 19. julija t. l. imenovanemu kardinalu Missii, goriškemu nadškofu.

Srečanje za „Šolski dom“. Dobitkov za to srečanje prihaja vedno več, danes že lahko trdimo, da bode vseh dobitkov vsaj dve sto in med temi veliko prav lepih in dragocenih. Zadnjič smo pojavno omenili Bizjakove rodbine v Dornbergu, ki se odlikuje v vsestranski požrtovalnosti za to podjetje, namenjeno naši mladini; danes nam je isto tako pojavno omeniti naškozi in skozi narodne, za vse vzvišeno navdušene rodbine Premrov v Gorici, ki nile darovala različnih in krasnih dobitkov, temuč tudi sprejela nalogu, da razprodava vsaj pet serij srečk. Naj bi našla mnogo posnemalcov!

Končno nam je še omeniti, da razstava dobitkov bode od dne **26. do 31.** t. m. v prostorih „Šolskega doma“ in ne od 23. do 28., kakor smo zadnjič po pomoti poročali. Dalje vdobili smo še sledeče darove: Učenke „Šolskega doma“ šole za krojenje in šivanje so izdelale za loterijo: 3 predpasnike in 10 kravat; učenke šole umetnega vezanja pa: 1 mizno preprogo, 3 „million“, podklado za svetilko, 1 opravo za brisače, 2 shrambi časnikov, 2 stojale za fotografije, 1 blazinico za toaleto, G.čna Karlina Drašček, elegantno pogrinjalo za zofo, umetno vezano: g.čna Olga Drašček, dve preprogi, krasno s svilo vezani: g.čna Ljudmila Erjavec, torbico za močilno gobo: g.čna Milena Erjavec, blazinico za bueike: gospa prof. Pohl, namizje za likor in steklen postavki za slasnice.

Božičnica otroškega vrteca v Pevni bode v petek 22. t. m. ob 2. popoldne.

Slovenska mestna ljudska šola v Gorici. V zadnji slov. mestne ljudske šole v Gorici je izdal ministerstvo z dnem 2. decembra t. l. odlok, v katerem izreka Catinelličev vojašnico nesposobno za šolske zavode ter naroča mestnemu starešinstvu, da preskrbi nove šolske prostore. Starešinstvo je seveda proti temu odloku uložilo pritožbo na upravno sodišče, da s tem, to zadevo zopet zavleče.

Razprave proti gosp. županu Plesu. Najvišje sodišče je uničilo razsodbo deželnega sodišča v Trstu, s katerem je bil gosp. Ples obsojen na 8 mesečno ječo zaradi lanskih devinskih izgredov ter zaukazalo, da se vrši proti njemu nova razprava.

Včeraj se je tudi v resnici vršila in gosp. Ples je bil obsojen na 14 dni prispevke zapora v smislu § 305. Mi smo sicer pričakovali, da bode gosp. Ples popolnoma oproščen. Prihodnjč kaj več o tem.

Deželni zbor goriški. Včerajšnji „Piccolo“ piše, da bode sklican goriški deželni zbor še le meseca marca in to radi tega, ker se je vlada prepričala, da bi bilo brezvsečno ga sklicati sedaj, ko so Italijani sklenili biti intrasringentni, posebno tudi glede vladnega predloga o šolskem zalogu. Kaj bode trajala torej laška intrasringentnost samo še do meseca marca prihodnjega leta?

„Il Friuli orientale“. Prva številka tega lista je izšla 16. t. m. Na prvem mestu objavlja svoj program, ki ne obsegata na prav nič novega. „Il Friuli orientale“ napoveduje Slovencem na Goriškem ljut boj. Mi seveda se tega ne bojimo prav nič. Pro-

rokuemo mu že danes z vso gotovostjo, da bode prej konec njega nego nas Slovencev. Mi mislimo namreč, da ga bode motil v boju proti nam boj za lastno ekstenco. Končno pa se mu dela njegov židovski sobratec iz Trsta je prevelika in bojimo se, da je podleže. Sicer naj se pa veseli „Il Friuli orientale“ življenja kolikor mu drago, nam bode on le v zabavo in kratek čas pri vsej njegovi intrasringentnosti.

No glede intrasringentnosti pristašem novega lista se lahko prepriča vsakdo posebno pa, če se sprehaja ob pondeljkih in četrtkih po Raštelju. „Pejte ga noter“, „ga je roba dober kup“, ti klici, ki done človeku neprestano na ušesa, so pač najboljši dokaz kako, da je z intrasringentnostjo teh ljudij. Zakaj pa ne vabijo v svoje prodajalnice našega ljudstva v „intiritamente“ lepsi zvoki toskančnine. Naj se tri djo „svetniki“^{*)} okolo „Il Friuli orientale“ še tako hudo, tistih „spejte ga noter“ ne bodo odpravili!

Žrtve avstrijskega patrijotizma. — Dne 13. t. m. se je vršila pred tukajšnjim okrožnim sodiščem nova obravnava proti Fr. Peliconu in J. Mozetiču glede na lanske dogodke v Batujah. Dasi ju je dr. Stanič izborno zagovarjal, prisodil jima je sodišče enako kazen kakor lani. Proti razsodbi je vložil zagovornik ničnostno pritožbo.

Codermaz - Corsig. Pretečeni teden in sicer v petek in soboto, se je vršila pred porotniki v Inomostu kazenska obravnava proti znanima vročima Italijanoma Codermazu in Corsig-u. Bila sta obadvaj seveda oproščena.

Narodna tvrdka Ivan Drufovka v Gorici. s svojima podružnicama v Sežani in Komnu, je priredila v prid „družbe sv. Cirila in Metoda“ voščilo (biks), ki proda v podolgastih škatljah, vsaka s trobarvno slovensko etiketo. Izdelek je najboljši te vrste in cena nižja od katerega sibidi voščila, zato toplo priporočamo občinstvu to narodno voščilo, tembolj ker s kupovanjem podpira našo dnečno „družbo sv. Cirila in Metoda“.

Napredek narodne trgovine. Veletvrdka s železjem Konjedic & Zajec je odprla konec Raštelja podružnico z namanom, ustreči rojakom z vipayške strani. V Gorici je to največja trgovina s železjem, ki se ne ustraši nikake konkurenco.

Slabe ceste. Z dežele smo prejeli več dopisov iz Kanala, iz Čepovana i. t. d., v katerih se silno pritožujejo o slabih cestah. Vsako leto se izda veliko svoto za napravo cest, te pa se nahajajo vedno v slabem stanju. Opozarjamо dotečne oblasti na te pritožbe s željo, da vse potrebno ukrenejo. Z dobrimi cestami se povzdigne promet, ker imajo ljudje veliko lesa in druga blaga v izvajanje in bi tem načinom ložje prišlo do evenka, katerega krvavo potrebujejo.

Imenik volilev v zdravniško zbornico goriško-gradiščansko je objavljen v včerajšnjem „Osservat. Triestino“. Upravna doba sedanje zbornice poteče z 9. februarjem 1900. Pritožbe proti imeniku treba vložiti do 24. t. m. na trž. c. kr. namestitvu.

Službeni razpis. Ker sta se izpraznili dve službi deželnih obhodnikov, ena z letno plačjo 500 gld., druga z 450 gld., razpisujeta se s tem in je prošnje vložiti do 6. januvarja t. l. v deželnem uradu.

Prošnjam je priložiti potrebna dokazila o: 1. starosti, 2. avstrijskem državljanstvu, 3. družini, 4. znanju deželnih jezikov, 5. dobrem obnašanju, 6. šolanju, 7. morebitnem dosedanjem službovanju. Imenovanje bode za zdaj začasno.

Popravek sta nam poslala gg. F. Žagar in Kos, c. kr. uradni slugi v Komnu, v katerem trdita, da nista bila pri zaupnem shodu v Komnu, dne 11. t. m. Mi priobčujemo to resnici na ljubo, besedilo popravka pa smo vrgli v koš, ker nima postavne oblike.

Cirilo-Metodijski zidni in skladni koledar za I. 1900., katerega je izdal tiskarna J. Krmpotić in dr. v Pulju, smo prejeli ravnokar. Ta koledar s sliko slovenskih blagovestnikov, ki je okusno izdelan, da more biti okras vsaki rodoljubni hiši, prinaša na zidnem delu mesečne dneve za katolike in pravoslavne, v skladnem pa mesece v hrvaškem, slovenskem, ruskem in latinskom jeziku z oznako imen svetnikov (cerkvenih in narodnih) za katolike in pravoslavne v Cis. in Translataniji: zraven prinaša lunine spremembe, žrebanje sreč, postne dneve in slednjič razne memente rodoljubom ter narašanje in padanje dnevov in tednov v letu. Koledar je na kartonu v obliki 30:40 cm ter stane s poštino vred samo 60 kr. Priporočamo vsem rodoljubom, občinam, cerkvenim in drugim uradom, naj si omisijo ta koledar. Naročila sprejema: Tiskarna J. Krmpotić in dr. v Pulju (Pola — Istra).

Sneg. Zadnje dni pretečenega tedna je zapadlo po soški dolini in sponol Tolminskih hribih, tako mnogo snega. Bilo ga je ponekod toliko, da je bil poštni promet od Kanala naprej za nekaj časa ustavljen.

*) Santi se imenuje namreč urednik novega lista. (Op. stavca).

Posebno veliko snega je bilo na Sečmeringu. Vlaki iz Dunaja so imeli zadnje dni po šest v več ur zamude. Tudi Gorica je bila v petek bela, a le kratek čas. Zarčelo je namreč dejevati in v noči od petka do sobote je zginil ves sneg. Sicer je pa morebiti dejžu znano, da imajo malo denarja v mestni blaganji in zato odstrani sneg, da prihrani mestu stroške za kidanje in da morejo mestni očetje porabiti pičel denar za rekurse — proti slovenski soli.

V smrt na vesalah so oobsodili ljubljanski porotniki, dne 15. t. m. morilca Blaža Ravnika, posestnika in gostilničarja v Ljubljani. Ravnik je 9. oktobra t. l. pri Dobravi Boštjanu Žvanu udaril dvakrat z gorčico po glavi, mu vzel listnico z denarjem in ga na to vrel v vodo. Ravnik je do zadnjega tajil in še le po oobsodi je priznal, da je umoril in oropal Žvana. Po Ljubljani se sedaj širijo raznovrstne vesti o Ravniku in ga sumi ljudstvo, da je umoril tudi fijakarja Medičarja in agenta Stedrya. Morda Blaž Ravnik sedaj, ko se mu je omehčala vest, sam kaj pove in prizna.

Doneski za slov. šole v Gorici. (13. izkaz.) Od 1.—16. decembra 1899.

Kot ustanovnik je pristopila tvrdka „Konjedic & Zajec“, trg. železjem v Gorici, z zneskom 102:62 gl.

Vplačali so:

Finžger Fr., c. kr. okr. ř. nadzornik za nov.	2—

<tbl_r cells="2" ix="2"

car krajcerju. Nerad se fotografira turški cesar. Največ slik pa se proda na leto paže Leva XIII., baje okoli 18.000 komadov.

Vojvoda časnikar Američanski vojvoda Manchester, ki je bil doslej poročnik, je odpasal sablico ter stopil med sotrušnike najbolj šovinističnega američanskega lista „Newyork Journal“. Vojvoda ima šele 22 let ter je sila ponosen na to, da je on prvi angleški vojvoda, ki — dela in si sam služi svoj kruh.

Narodno gospodarstvo.

Mazilo proti mrčesu - Tomasova žlindra.

Češnje so tisti sad, ki daje Vipavcem precej dohodka. Zgodaj na spomlad dozore in se lahko pridajo po poštemi ceni. Malokatero drevo pa tudi rodi tako bogato, kakor češnja.

Pokazal pa se je škodljivec tudi na češnji. Pedici pokončajo mnogo sadu. Naši naprednejši kmetovalci so iskali pripomočka proti škodljivemu mrčesu.

Nekateri so bili naročili mazilo, katero je priporočal ljubljanski „Kmetovalec“, a prepricali so se, da mazilo ni pomagalo.

Lansko leto pa je opozarjalo naše kmetijsko društvo v Gorici na neko drugo mazilo, katero je bilo tudi razpostalo po deželi in brezplačno vporabo in poročanje, kako se je obneslo.

Spošna sodba je bila, da o no mazilo, katero je bilo razpostalo e. kr. kmet društvo v Gorici lanskega leta, je bilo izvrstno.

Letos pa je društvo vabilo v naročevanje istega mazila. Rudovoljno so se odzvali napredni kmetovalci vabilu ter naročili precej drazega mazila.

Pristaviti pa moramo, da bi se bili naši kmetovalci naročevali v veliko večjem številu, ako bi se bilo vabilo razglasilo tudi potom razširjenih naših časopisov.

Mazilo je došlo naravnost z Dunaja, kmetovalci so se lotili mazanja, a kmalu so se prepricali, da mazilo ni cesarski vredno, da ni tako, kakoršno je bilo lansko. Kadar se vidi je bilo osleparjeeno e. kr. kmet, društvo in naši kmetovalci.

Prosimo slavno predsedništvo e. kr. kmet, društva, da se prepriča o resničnosti dolžitve ter ukrene potrebitno, da naši kmetovalci ne bodo zametali denarja za navedeno mazilo, da ne pridejo takoj do uničenja češnj, ker mazilo ne pomaga; a društvo, da ne zgubi še onega zaupanja, katero ima pri našem ljudstvu.

Malo boljše je z naročeno Tomasovo žlindro. Nekateri kmetovalci se pritožujejo, da v nekaterih vrečah je polno kosov — nerabne železne žlindre.

Nevestne fabrikante je treba prijeti, da se ne bode dogajalo v prihodnje jednak.

Bogato zaloge vseh lončarskih in porcelanastih izdelkov in steklenic

ANTON KOREN

v Gorici, v Gospoški ulici št. 4.

Velika izber: krožnikov, skled, skledic, lončev in lončkov.

Usakovrstne svetilnice za petrolej in olje.

Zaloge nožev, vilič in podstavkor.

Usakovrstne šipe in zrcala.

Reže in vklada šipe za okno.

Prireja po naročilu priproste ali ukušne okvirje za podobe in zrcala.

Cene zmerne, postrežba točna.

P. Drašček
trgovec z jedilnim blagom
v Stolni ulici št. 2. v Gorici

(tam, kjer je tobakarnica)
priporoča se p. n. slovenskemu občinstvu
v Gorici in z deželi.

Prodaja kavino primeso iz tovarne ARNOLD & GUTMANN z Dunaja.
Zaloge žveplenk družbe sv. Cirila in Metoda.

Špedicijska poslovница

Gašpar Hvalič v Gorici
v ulici Morelli 12

se toplo priporoča Slovencem
v Gorici in z deželi.

ima zaprt voz za prevažanje pohištva.

Ivan Katnik
gostilnčar pri

Z L A T E M K R I Ž U

Kapucinska ulica h. št. 2.

Priporoča se slavnemu občinstvu v Gorici in z deželi na mnogobrojen obisk. — Toči pristna bela in črna vina, ter postrežje

vsak čas prav z okusno pripravljenimi jedmi-

Anton Kuštrin

v gospoški ulici št. 22, v hiši

g. dr. Lisjaka.

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino raznih potrebišč in, pr.: kavo: Santos, San-domingo, Java, Cejlona, Portoriko in drugo. Olja: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. — Petrolj v zaboju. — Sladkor razne vrste. — Moko številko 0, 1, 2, 4, 5. — Več vrst rajza. — Miljsveče prve in druge vrste, namreč po $\frac{1}{2}$ kila in od 1 tunta.

Razpoštila blago na vse kraje. — Cena primerna. — Postrežba točna.

Ed. Pavlin

v Gorici

Ivan Doljak

kovač in mehanik

v Gorici, Gledališka ulica 17.

upeljava luči „Acetilen“ po najnovejših si stemih kakor tudi vodovodov, pump in izvirovno točno in solitno ter janči vsake delo, katero izvrsti v najkrajšem času. Imata zaloge vseh h teh stroši spadajočih potrebščin.

Priporočen od rodu „Solskega doma“ radi dela tam izvesnega.

Priporočan se najtoplje slavnemu občinstvu v mestu in na deželi.

Ed. Pavlin

v Gorici

Trgovina z jedilnim blagom

G. F. Resberg v Gorici,

v Kapucinski ulici št. 11

ter podružnici na Kornu Štev. 2

priporoča tole blago:

Sladkor — kavo — riž — mrost — paper — sreče — olje — škrob — ječmen — korno primeso — moko — gris — drobne in debelo otrbo — toršico — zib — sol — moko za pitanje — kis — žrepol — cement, bakrena vitrihol itd.

Zaloge pristnega dalmatinskega žganja na debelo ter pristnega črnega in belega vina.

ZALOGA

vsakovrstnih šivalnih strojev

Fani Drašček

v Gorici

Stolna ulica št. 2, (v prodajalnici jestvin).

Prodaja strojev tudi na mesečne ali tedenske obroke.

Stroji se iz prvih tovarn ter najboljše kakosti.

Priporoča se slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi.

Ne boji se tekmovalja.

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda v Gorici.

Prodaja naravne in pristne briske pridelke po zmernih cenah.

Zaloge pristnih briskih vin:

burgundeca, rizlinga, modre frankinje in druge.

DESSERTNA VINA.

Sedež društva je v Gorici, ulica Barzellini št. 20

C. kr. privil. kroji v moji zadagi Cigule, vsakateremu razumljivi kroji oblike vseh mode. Dobivajo se

v moji zadagi Cigule, masne kupe zavrnice za čestito duhovščino.

M. POVERAJ

trgovec na Travniku Štev. 22 I. nadst.

Bogata zaloge vseke vrste blaga, govorih oblik, perila in vseh spadajočih prav za oblike vsega stanu.

Novo blago došlo za spomladansko in letno sezono iz avstrijskih in angleških tovarn. Dobivajo se novi patentirani blačniki na pasih; ni treba več gumboy, tele blačniki so jasno pripravljeni.

Sprejemajo se naročila za izdelovanje oblik, tudi za dame fineje vrste po vseki teri zahtevajoči modi.

Kdor ukupi pri meni blago mu je pristo datiti kjer hoče, ker pri meni je delo nekaj draže, ker je šiva večinoma z rokami. Blago in izdelane oblike so tako po ceni da ceneje ni mogoče zahtevati. Obleke za dečke od 3 do 10 let stanejo 1 gld. 50 kr.

TEODOR SLABANJA

srebrar

via Morelli 12 — GORICA — ulica Morelli 12

uljudno priporoča velečasti duhovščini svoje znano delavnico za izdelovanje cerkevih posod in orodij iz srebra in medenine, najboljše kovine po pojubnem slogu in po nizki ceni, da se ne boji konkurenčne. Starie reči pojavijo, postrežbi in pozlati v ognu

Izdoluje tudi v ognju počlanje strelovode iz bakra po najboljših iznajdbah. Lustrovani cencik franko in zastonj.

Da si pa morajo tudi bolj verne cerkevne cerkevne korinske blage, oblažejo im to zgornji omembi s tem, da jim je pripravljen napravljati blago, aka mu potem to izplačujejo na obroke. Obroke si pa preči, pri n-gospod narodopalec sam lahko toloči.

Poštija vsako blago poštnine prosti!

CENIK

šolskih, pisarskih in raznih drugih potrebščin

Papir: uradni zavej (250 pol) od gl. 1.25

predpisni, " " " " 0.70

pismenski, " " " " 0.60

Zavitički (koverti) 100 " " " " 0.20

Solske pisanki " " " " 0.65

Risanke " " " " 1.70

Sušilnik " " " " 0.08

Ploščice " " " " 0.06

Posala, škatla " " " " 0.25

Ravnala, dynamitorica " " " " 0.14

Gobice za ploščice 100 " " " " 0.80

Peresa škatla (144 peres) " " " " 0.25

Svinčniki, dynamotorica " " " " 0.06

Tinta, 12 steklenje v skali " " " " 0.15

" 1 liter v steklenici " " " " 0.35

Kujige, vpisne " " " " 0.04

motilovne " " " " 0.12

Podobice, svete 100 " " " " 0.30

Mošnički za denar " " " " 0.10

Nožiči " " " " 0.15

I. t. d. vse po najnajih konkurenčnih cenah.

P. s. Solske pisanki izdeluje zdaj v

svejem področju in imajo mnogo lepih papir in boljši ovink nego dosedanje.

Za naročila priporoča se najboljši

V Gorici, Semeniška ulica št. 10.

G. Likar.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino s

priporoča

pristna bela in črna vina iz vi-pavških, furlan-skih, briskih, dalmatinskih in istrskih vino-v gradov.

Dostavlja na dom in razpoloženje po železnici na vse kraje avstro-ugarske monarhije v sodih o 56 lire naprej. Na zahtevo postaja tudi ustreza.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijalne, pr.: francoski Cognac, pristni kranjski buinjevec, domaći tropinovec, fini rum, različna vina, goruzice (Sens.), Crni - Metodov, kavovo in Cnil - Metodovo, mleko ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,